

A KECSKEMÉTI LAPOK ELSŐ NYOLCVANNYOLC ÉVE

Miklós Péter:

A kecskeméti lapok története [1868–1956]

Bálint Sándor Szellemi Örökségért Alapítvány, Szeged, 2016. 132 p.

Az 1867-ben megkötött kiegyezés, valamint az ennek köszönhetően létrejött Osztrák–Magyar Monarchia lehetőséget teremtett a magyarországi sajtó nagymértékű fellendülésére. Az 1848. évi sajtótörvény újbóli hatályba helyezése, az önkényuralom szigorához képest jelentősen szabadabbá váló gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyok hirtelen megnövelték a vállalkozói kedvet, amely a nyomtatott tömeg-tájékoztatási termékek kiadásában is megmutatkozott. Mondhatni, alig száradt meg a tinta a kiegyezési okmányon, máris gombamód kezdtek szaporodni az újonnan alapított hazai sajtótermékek, s az ugrásszerű mennyiségi növekedés nem a fővárosban volt igazán látványos – hiszen ott már addig is viszonylag széles volt a kínálat e téren –, hanem elsősorban vidéken, ahol a legtöbb településen ekkor vehették kezükbe a lakosok első saját lapjukat.

A frissen indult sajtóvállalkozások nagy része azonban kérészéletűnek bizonyult az üzleti életben való tapasztalatlanság, a tőkehiány, illetve a helyi igényekhez nem megfelelően igazodó tartalmi struktúra következtében: a kezdeti lelkesedést számos esetben hamar megtörte, hogy a vidéki olvasóközönség még egy több tízezres város esetében is hosszú évekig csupán néhány száz főből állt, ez pedig igen szerény kereteket biztosított egy újságnak a fejlődéshez, sőt magához a fennmaradáshoz is. A különböző bibliográfiákat tanulmányozva lapok százai esetében láthatjuk,

hogymindössze néhány hónapos, legfeljebb egy-két éves működés után befejezték pályafutásukat, jobb esetben pedig megváltozott néven és tartalommal kértek újabb esélyt a nagyközönségtől, kisebb-nagyobb sikerrel. A jogász végzettségű, mellesleg kalandos életű világutazó, Madarassy László által kiadott *Kecskeméti Lapok* azonban nem ezek közé az újságok közé tartozott: nem csupán a lapalapítás első néhány, kritikus hónapját élte túl, hanem két rövidebb kényszerszünetről (1919. február – 1920. július, 1944. március – december) eltekintve folyamatosan létezett 1950-ig, illetve az 1956-os forradalom és szabadságharc idején még két száma megjelent. (A lap feltámadására ezt követően évtizedekig, 1989-ig várni kellett.)

Miklós Péter ezt az időszakot, vagyis a *Kecskeméti Lapok* 1868-tól 1956-ig tartó történetét dolgozza fel könyvében, amely a Bálint Sándor Szellemi Örökségéért Alapítvány gondozásában látott napvilágot Szegeden. A kötet kézbevételekor, még annak behatóbb tanulmányozása előtt, azonnal felvetődhet a kérdés: tekintve a vizsgálódás tárgyául választott – és egy évtizedekig rendszeresen, majdnem szünet nélkül megjelenő orgánum esetében meglehetősen tágnak számító – időintervallumot, valamint a könyv átlagosnak mondható gerincvastagságát, vajon hogyan volt képes a szerző észszerű terjedelmi korlátok közé szorítani művét anélkül, hogy a teljesség igényére való törekvés ne szenvedjen csorbát? Ha ugyanis összeadjuk az 1904-től napilapként – majd 1935-től ismét heti periodicitással, 1944 végétől 1947 februárjáig hetente kétszer, ezután pedig újra naponta – publikált újság oldalszámait, kiderül, hogy több tízezer nyomtatott oldalról van szó, nem is beszélve az egyéb, szintén bőséges levéltári, illetve szakirodalmi forrásokról. Ez hatalmas, szinte beláthatatlan mennyiség, óriási munkát jelent a történész számára, főleg, ha a hagyományosabb, deskriptív jellegű sajtótörténet-írás alkalmazásán kívül meg akar felelni a modern, analitikus módszertan kritériumainak is, márpedig utóbbi napjainkban már elengedhetetlen követelmény. Miklós Péter tehát tartalmi szempontból kénytelen volt erőteljesen szelektálni, és feltehetően a fontos eseményekben igencsak bővelkedő megyeszékhely nyilvános tükrét jelentő *Kecskeméti Lapok* esetében a súlypontok kijelölése már önmagában nagy kihívást jelentett.

A szerző azonban sikeresen megoldotta a feladatot, így a kötet elolvasása után nem marad hiányérzetünk. Elsősorban a deskriptív módszert használja – ami érthető, hiszen a *Kecskeméti Lapok* történetéről eddig nem született átfogó, a teljes tartalmi feldolgozást elvégző munka –, és hatásosan fűzi fel egy logikus, jól megrajzolt ívre az általa fontosnak vélt momentumokat. Mindennek köszönhetően, kronológiai sorrendben haladva megismerhetjük a lap fejlődését, a szerkesztőség működésében – nem ritkán – bekövetkezett változásokat az első szám megjelenésétől (1868. október 3.) kezdve, emellett bepillantást nyerünk a dualizmus kori, majd a két világháború közötti, illetve a második világhégés utáni Kecskemét politikai csatározásaiba, gazdasági, társadalmi és kulturális életébe is, egészen az 1956-os forradalom és szabadságharcig. A vezércikkek és a különféle közéleti eseményekről való tudósítások

mellett bőségesen olvashatunk idézetekkel gazdagított részleteket „könnyedebb” témákban is, például, mikor 1869 tavaszán „A kínai híres tojás- és kard-nyelő csodabűvész Ling-Look városunkba érkezett, s a Király-féle színházban két előadást rendezend...” Egy másik tréfás anekdota 1911 júliusában született, mikor egy pusztító földrengés után a településre látogatott gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: „Mikor a református templomból a városházára ment gyalog a miniszterelnök és kísérete, elhaladt a Kossuth szobor mellett is. Itt egy parasztbácsi merész elhatározással Khuen elé lépett, kalapját felemelve és a szobor felé tartva kitörő örömmel kiáltotta, mintegy a miniszterelnöknek: »Az öreg Kossuthnak semmi baja se lett!« – A naiv bácsin jót mosolygott a miniszterelnök is.”

A szerzőt dicséri, hogy az egyes cikkek tartalmi ismertetésén kívül a lapot mint üzleti vállalkozást is vizsgálja: ismerteti például azokat a nyomdavállalatokat, amelyek az újság sokszorosítását végezték, illetve e célt szolgálja a kötet vége felé (113–114. oldal) található táblázatos kimutatás is, amelyben a szerző levéltári források alapján az előfizetési és a hirdetési díjak arányát összegzi a *Kecskeméti Lapok* bevételeiből az 1930–1940-es években. Kiemelendő, hogy Miklós Péter helyesen világít rá: a szerkesztőség fontosnak tartotta, hogy ne csak a politika iránt érdeklődő polgárok olvassák a lapot, hanem a település körüli, kiterjedt tanyavilág paraszti lakosságának igényeit is kielégítse – igyekeztek tehát az újság árát alacsonyan tartani, emellett számos közérdekű, illetve bulvárhírt, emellett hirdetéseket is közöltek a hasábocon.

További értékes része a kötetnek a lap szerkesztőit és főmunkatársait ábécésorrendben összegyűjtő fejezet, ahol a nevek mellett rövid életrajzi adatokat is olvashatunk, az irodalom- és forrásjegyzék után pedig gazdag képmellékletet találunk. Összességében elmondhatjuk, hogy Miklós Péter könyve alapos, hiánypótló munka, amely további kutatásokra ösztönözheti a sajtótörténetészeket, olvasmányos stílusának köszönhetően bátran ajánlható a megyeszékhely múltja iránt érdeklődő laikus nagyközönség számára, mindemellett pedig, a szerző szavait idézve: „hozzájárul – ha szerény mértékben is – Kecskemét város tizenkilencedik–huszadik századi művelődés- és társadalomtörténetének jobb megismeréséhez is.”

Pető Bálint